

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

примусу. Цифровізація методів публічного адміністрування має позитивні наслідки не тільки для приватних суб'єктів владної взаємодії, суб'єкти публічного адміністрування також отримують можливість більш ефективно, оперативно та якісно виконувати свої функції.

Також цифровізація надає можливість зробити взаємодію публічної адміністрації досить гнучкою, за рахунок можливості оперативного вирішення великого спектру проблемних ситуацій та альтернативних варіантів поведінки учасників правовідносин. В умовах необхідності забезпечення принципу юридичної визначеності, гнучкості та варіативності застосування методології адміністрування є можливою лише за наявності якісної нормативної бази, яка має постійно удосконалюватися та адаптуватися до сучасних умов життєдіяльності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України : монографія / за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 184 с.

Ключові слова: публічне адміністрування, цифровізація, метод, методи публічного адміністрування, адміністративні методи, примус.

Key words: public administration, digitalization, method, methods of public administration, administrative methods, coercion.

НЕГАРА РОДИОН ВІТАЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
доктор філософії в галузі права*

ДАНИЛЕНКО-НЕГАРА ЮЛІЯ СЕРГІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ОСКАРЖЕННЯ

Адміністративне оскарження є основним позасудовим способом захисту публічних прав, свобод та законних інтересів приватних осіб, значущість та ефективність якого невиправдано недооцінюється у вітчизняній правозастосовній практиці. До основних переваг адміністративного оскарження прийнято зараховувати оперативність, мінімальна формалізованість, безоплатність, економічність та результативність. Водночас, практична реалізація наведених переваг та загальна ефективність адміністративного оскарження вимагає належної нормативної регламентації.

Правове регулювання адміністративного оскарження здійснюється великою кількістю нормативних актів, до яких належать закони України та підзаконні акти, що визначають особливості адміністративного оскарження рішень, дій та бездіяльності в окремих сферах публічного адміністрування або окремих суб'єктів публічної адміністрації. Тривалий час загальним нормативним актом, положеннями якого визначались основні засади адміністративного оскарження, порядок та строки подання скарг, процедури їх розгляду, вважався Закон України «Про звернення громадян» [1]. Разом з цим, його положення навряд чи можна вважати загальними взагалі стосовно адміністративного оскарження, зокрема через відсутність у ньому «загальних» положень для адміністративного оскарження, що визначається спеціальними законами, та поширення його дії лише на фізичних осіб (громадян України, іноземців та осіб без громадянства).

Прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. [2], положення якого спрямовано на врегулювання відносин, що виникають суб'єктів, уповноважених здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами, зумовлено серед іншого необхідністю упорядкування відносин адміністративного оскарження, встановленні загальних норм щодо права на адміністративне оскарження, порядку та строків подання скарги, суб'єктів розгляду скарг та їх повноважень, а також процедури адміністративного оскарження як взагалі, так і у випадках врегулювання спеціальними нормативними актами. У зв'язку з цим, саме Закон України «Про адміністративну процедуру» на теперішній час має розглядати загальним нормативним актом стосовно адміністративного оскарження. При цьому, на теперішній час сфери дії законів України «Про адміністративну процедуру» та «Про звернення громадян» в частині розгляду скарг не розмежовано. Так, в п. 1 ч. 2 ст. 1 Закону України «Про адміністративну процедуру» встановлено, що дія цього Закону не поширюється на відносини, що виникають під час розгляду звернень осіб, що містять пропозиції, рекомендації щодо формування державної політики, вирішення питань місцевого значення, а також щодо врегулювання суспільних відносин [2]. З цього вбачається, що на відносини, які виникають під час розгляду інших видів звернень, зокрема заяв, клопотань, скарг, дія Закону України «Про адміністративну процедуру» поширюється.

Враховуючи відмінність предметів правового регулювання зазначених нормативних актів, різні часи їх прийняття, видається доцільним зіставити їх положення, що стосуються права на адміністративне оскарження, предмет оскарження, строк подання скарги, суб'єктів та процедуру розгляду скарг, оскільки ймовірна колізійність їх норм може призвести до зловживань з боку суб'єктів публічної адміністрації та зрештою до неефективності адміністративного оскарження. Окрім того, дослідження спрямовані на виявлення та наукове обґрунтування колізій адміністративно-процедурного законодавства сприятимуть удосконаленню Закону України «Про адміністративну процедуру» ще до набранням ним чинності.

Право на адміністративне оскарження. В положеннях Закону України «Про звернення громадян» право на адміністративне оскарження не визначається, проте встановлено, що скарга подається з вимогою поновлення прав і захисту законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями.

У відповідності до положень ч. 1 ст. 78 Закону України «Про адміністративну процедуру» право на адміністративне оскарження має особа, яка вважає, що: 1) прийнятим адміністративним актом чи його виконанням порушено або може бути порушено її право, свобода чи законний інтерес; 2) процедурне рішення або дія, бездіяльність адміністративного органу негативно впливає на її права, свободи чи законні інтереси. При цьому, скаржник має обґрунтувати порушення або можливість порушення його прав, свобод чи законних інтересів.

Предмет оскарження. Під предметом адміністративного оскарження розуміється визначне законодавством коло питань, передусім форм (інструментів) діяльності суб'єктів публічної адміністрації, які можуть переглядатись у порядку адміністративного оскарження. Предметом скарги, у відповідно до положень ч. 4 ст. 3, ч. 1 ст. 16 Закону України «Про звернення громадян», є рішення, дії (бездіяльність) державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Аналіз положень Закону України «Про адміністративну процедуру» свідчить, що предметом адміністративного оскарження можуть бути: адміністративні акти; процедурні рішення; процедурні дії; бездіяльність адміністративних органів, прийняття чи виконання яких порушує або може порушити права, свободи чи законні інтереси осіб. При цьому, до моменту прийняття адміністративного акта можна оскаржити лише визначений перелік процедурних рішень та дій, які унеможливають початок або здійснення адміністративного провадження, а також реалізацію окремих прав їх учасників. В положеннях Закону України «Про звернення громадян» не визначалась можливість оскарження процедурних рішень та дій, але так саме і не обмежувалась можливість подання скарг й на них.

Строк подання скарги. У відповідності до ч. 1 ст. 17 Закону України «Про звернення громадян» скарга на рішення, що оскаржувалось, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням.

У положеннях Закону України «Про адміністративну процедуру» загальний строк подання скарги визначається в залежності від того, ким подається скарги (особою, яка була або не була учасником адміністративного провадження) та від предмета адміністративного оскарження. Особа, яка була учасником адміністративного провадження може подати скаргу на адміністративний акт протягом тридцяти календарних днів з дня доведення його до її відома (абз. 1 ч. 1 ст. 80), а особа, яка не була учасником адміністративного провадження – протягом тридцяти календарних днів з дня, коли вона дізналася або мала дізнатися про негативний вплив адміністративного акта

на її право, свободу чи законний інтерес (абз. 2 ч. 1 ст. 80). Скаргу на бездіяльність адміністративного органу може бути подано у будь-який час після спливу строку прийняття адміністративного акта (абз. 3 ч. 1 ст. 80). Загальний подання строк співпадає, про принципово відрізняється підхід до визначення моменту, з якого він обчислюватиметься. Відмінність передбачена положеннями Закону України «Про адміністративну процедуру» обумовлена передусім встановленням іншого підходу до набрання чинності адміністративними актами [3, с. 377].

Суб'єкт розгляду скарг. У ч. 1 ст. 16 Закону України «Про звернення громадян» передбачено, що скарга подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі. Зазначені суб'єкти зобов'язуються розглянути скаргу. При цьому, встановлено заборону направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються (ч. 4 ст. 7).

Суб'єктом розгляду скарги, згідно з ч. 1 ст. 79 Закону України «Про адміністративну процедуру», за загальним правилом є адміністративний орган вищого рівня, визначення якого у кожному конкретному випадку здійснюється в залежності від місця адміністративного органу в системі відповідних органів. Суб'єктом розгляду скарги також може бути центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику щодо делегованого повноваження (за скаргою, пов'язаною із здійсненням органом місцевого самоврядування делегованих повноважень); адміністративний орган, який прийняв адміністративний акт, вчинив процедурні дії та/або прийняв процедурне рішення чи допустив бездіяльність, що оскаржуються (за умови відсутності адміністративного органу вищого рівня та утворення в адміністративному органі комісію з розгляду скарг).

Процедура розгляду скарг. Положення Закону України «Про звернення громадян» процедуру розгляду скарг не встановлюють, обмежуючись лише визначенням загальних засад розгляду скарг (ст. 16), термінів розгляду скарг (ст. 17, прав скаржника (ст. 18) та обов'язків суб'єктів публічної адміністрації щодо розгляду скарг (ст. 19). Натомість положення Закону України «Про адміністративну процедуру» окремо визначають такі стадії як: початок адміністративного провадження за скаргою (ст. 83); підготовки та перегляду справи за скаргою (т. 84); оформлення та прийняття рішення (ст. 85).

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що правове регулювання адміністративного оскарження законами України «Про адміністративну процедуру» та «Про звернення громадян» відрізняється, передусім, в частині визначення та змісту права на адміністративне оскарження, предмету оскарження, строків для подання скарг, суб'єктів розгляду скарг та процедури розгляду скарг, що неодмінно створюватиме численні правозастосовні проблеми. У зв'язку з цим, без узгодження сфер дії зазначених законів неможливим є їх належне практичне застосування, а, головне, ефективність адміністративного оскарження.

Список використаних джерел:

1. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. Дата оновлення: 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20>
3. Науково-практичний коментар до проекту Закону України «Про адміністративну процедуру» / за заг. ред. В. П. Тимощука. Київ : ФОП Мишалов Д. В., 2019. 460 с.

Ключові слова: адміністративне оскарження, звернення, правове регулювання, предмет адміністративного оскарження, скарга, строк подання скарги, суб'єкт розгляду скарги.

Key words: administrative appeal, appeal, legal regulation, subject of administrative appeal, complaint, deadline for filing a complaint, subject of complaint review.

САНДУЛ ЯНА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Цифровізація в Україні продовжує формувати новий тип держави та становлення правової системи із чітким орієнтиром на задоволення потреб суспільства, реалізуючи заходи практичного впровадження, інтеграції та освоєння нових цифрових сервісних технологій в систему публічного адміністрування з неухильною орієнтацією на вимоги міжнародно-правових стандартів. Міра використання можливостей цифрової трансформації залежить від системних законодавчих перетворень та здійснення відповідного реформування. 24 лютого 2022 р. змінило докорінно хід історії і змусило здійснити заходи екстреного реагування як до існуючої загрози, так і паралельного прогнозування правових дій після її ліквідації як державним інституціям, так і науковій спільноті. Викликані війною історично переломні події в Україні потребують ще більш рішучих, масштабних та швидкісних дієвих заходів з боку держави. Сьогодні саме забезпечення функціонування держави опосередковує етап ґрунтовних перетворень у публічному секторі та трансформаційні зміни для забезпечення нових форм взаємовідносин людини та держави, розвитку охорони здоров'я, освіти, культури, промисловості та інших сфер життя. Зазначене свідчить про безумовну важливість та актуальність саме комплексного наукового дослідження публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації та залучення наукової спільноти до процесу втілюваних перетворень, системних змін для якісного забезпечення розв'язання низки важливих проблем.

ЗМІСТ

Привітальне слово президента Національного університету «Одеська юридична академія» С. В. Ківалова	3
---	---

СЕКЦІЯ 17 ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Ківалов Сергій Васильович Концепт публічного адміністрування в сфері національної безпеки	8
Залужний Валерій Федорович Сучасний стан дослідження дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України	11
Біла-Тіунова Любов Романівна, Хамходера Олег Петрович Щодо доктринального тлумачення поняття «інша оплачувана діяльність» у контексті Закону України «Про запобігання корупції»	15
Тодошак Олег Володимирович Алгоритм розгляду електронних звернень: адміністративний аспект	18
Неугодніков Андрій Олександрович Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних із накладанням санкцій	22
Степаненко Сергій Васильович Побудова нової моделі територіального управління	24
Осадчий Анатолій Юрійович Цифровізація адміністративних процедур	26
Козачук Діана Анатоліївна Щодо оновлення змісту поліцейської діяльності в контексті зміни фокусу системи правоохорони	30
Strelnykov Andrii Viktorovich The International Organization for Migration as a subject ensuring the administrative legal personality of migrants	33
Голоядова Тетяна Олексіївна Види податкових перевірок у період дії воєнного стану в Україні	35
Корнута Людмила Михайлівна Штучний інтелект у публічному управлінні: перспективи впровадження	37

Латковський Павло Павлович Фінансова інклюдія як один із орієнтирів сприяння розвитку фінансової системи	39
Закаленко Олена Василівна Щодо суб'єктів загальної адміністративної процедури	43
Сідор Михайло Іванович Деякі аспекти світового досвіду організації фінансового моніторингу	45
Білоус-Осін Тетяна Ігорівна Трансформація суб'єктного виміру сектору наукової діяльності	49
Фролова Євгенія Ігорівна До питання оновлення методів публічного адміністрування в умовах цифровізації	52
Негара Родіон Віталійович, Даниленко-Негара Юлія Сергіївна Проблеми правового регулювання адміністративного оскарження	54
Сандул Яна Миколаївна Цифровізація в умовах воєнного стану	58
Леценко Олександр Вікторович Поняття, юридичні ознаки та види юридичних дефектів у податковому законодавстві	60
Слободянюк Марина Анатоліївна Структурно-якісна складова характеристики органів місцевого самоврядування	64
Панфілов Олег Євгенович Деякі аспекти законодавчого регулювання адміністрування військового збору в умовах воєнного стану	66
Маслова Яна Іванівна Правова характеристика відносин громадськості з органами публічної влади	70
Назарчук Анастасія Валеріївна Щодо нормативного визначення поняття «дискримінація»	73
Негара Олена Віталіївна До питання тлумачення терміна «публічна послуга»	75
Манчул Марія-Діана Дмитрівна Наукові підходи до визначення цільових публічних фондів коштів	78
Подольська Анастасія Андріївна Податкове право Європейського Союзу: принцип законності оподаткування	81
Пономаренко Віталій Віталійович Визначення та сутність правового статусу розпорядників бюджетних коштів	84